

Костюк О. О.
студентка 1-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ПОДАННЯ СКАРГИ ПРО ВЧИНЕННЯ АДВОКАТОМ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОСТУПКУ

Здавна професія юриста, зокрема адвоката, розглядалась як одна з найважливіших та найпрестижніших у громадянському суспільстві. Це твердження пов'язане з тим, що на адвоката покладається конституційний обов'язок щодо надання особам кваліфікованої юридичної допомоги.

Разом з тим, слід зазначити й те, що професія адвоката є однією з найскладніших юридичних професій. У його діяльності реалізується значна кількість спеціальних якостей та навичок особистості, які, будучи сформовані в систему, органічно входять до структури особистості адвоката та визначають його творчий потенціал та індивідуальний стиль діяльності.

Діяльність адвоката відрізняється великою різноманітністю розв'язуваних завдань. Програма вирішення цих завдань може бути втілена лише у найзагальнішій формі, яка регламентується у правовій нормі, адже, професійна діяльність адвоката детально та жорстко регламентована законом.

Адвокат наділений певними повноваженнями, які він застосовує від імені держави або довірителя, а це розвиває професійне почуття підвищеної відповідальності за наслідки своїх дій. Різноманітність роботи адвоката передбачає наявність професійної юридичної освіти, вміння приймати рішення у найрізноманітніших ситуаціях, що має бути забезпечене професійною автономністю адвоката та незалежністю у його діях.

Адвокатська діяльність є високоінтелектуальною та пов'язана з професійною взаємодією та комунікаціями. Також діяльність адвоката характеризується відсутністю певних стандартизованих часових рамок під час вирішення професійних завдань. Головні мотиви адвокатів у їхній професійній діяльності – матеріальні, утилітарні, статусні (у тому числі престиж), мотиви самореалізації та досягнень. Негативні сторони професії зумовлені інформаційними навантаженнями, стресовими ситуаціями, що спричиняють емоційне вигорання, професійні деструкції.

Таким чином, адвокатам необхідно мати не лише юридичну кваліфікацію, професійну особисту поведінку, відповідальне ставлення до роботи, а й заслужувати на довіру і авторитет, мати високий рівень розвитку професійної автономності.

З іншого боку, діяльність адвоката є однією з основних ознак, що визначає рівень захищеності прав людини та однією зі складових на шляху

забезпечення розвитку верховенства права у кожній демократичній та правовій державі. Але здійснення такої кваліфікаційної правової допомоги неможливе без забезпечення належного контролю за професійною діяльністю адвоката [1, с. 101].

Контроль діяльності адвоката, насамперед, регламентується нормами інституту юридичної відповідальності. Так, юридична діяльність адвоката не може базуватися лише на бажанні надавати кваліфіковану правову допомогу особі, вона повинна забезпечуватись ще й юридичною відповідальністю за невиконання або неналежне виконання адвокатом своїх обов'язків.

Юридична відповідальність як засіб державно-правового примусу передбачена нормами права [2, с. 131]. Різновидом юридичної відповідальності адвоката є дисциплінарна відповідальність. Дисциплінарна відповідальність – це ступінь впливу на осіб, які навмисно не виконують або неналежно виконують свої обов'язки. Вона настає за наявності дисциплінарного проступку, тобто за протиправне невиконання, зокрема, професійних обов'язків. Для дисциплінарного проступку, який спричиняє накладання заходів дисциплінарної відповідності, зовсім не є обов'язковими будь-які наслідки, яких може і не бути. Достатньо лише факту порушення.

Специфіка роботи адвоката та комплексний характер його обов'язків, необхідність дотримання деонтологічних вимог та правил зумовлюють особливий характер дисциплінарної відповідальності адвоката [3].

Отже, дисциплінарна відповідальність повинна обов'язково бути законною та справедливою, тобто відповідати тяжкості проступку, реальній шкоді, обставинам, за яких скоєний проступок.

Слід зазначити, що дисциплінарна відповідальність адвоката – особливий вид дисциплінарної відповідальності, який застосовується до спеціального суб'єкта дисциплінарних правовідносин за вчинення дисциплінарного проступку, що виявляється у невиконанні або неналежному виконанні адвокатом своїх професійних обов'язків, та встановлює застосування передбачених заходів дисциплінарного впливу.

Можемо стверджувати, що основним завданням юридичної відповідальності, яка покладається на адвоката, є забезпечення належного виконання ним своїх обов'язків щодо надання правової допомоги, оскільки порушення такого обов'язку негативно впливає не лише на ділову репутацію конкретно взятого професіонала, а й на авторитет адвокатури загалом. В цій якості адвокат повинен відчувати свою відповідальність не лише перед корпорацією, а й перед суспільством.

Адвокат – це не просто особа, яка здобула вищу юридичну освіту, не просто практикуючий юрист, який знає і теорію права, і особливості застосування чинного законодавства. Це людина, яка має, як правило, ширший набір професійних і життєвих навичок, ніж звичайний громадянин. Тому адвокат повинен не тільки усвідомлювати, що сама приналежність

до професії зобов'язує його зберігати честь та гідність, а й дотримуватись відповідної вимоги.

Підстави для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності закріплено ст. 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Основне узагальнення, яке можна зробити, аналізуючи наведену статтю, – той факт, що підставою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку [4].

Також чинним законодавством України регламентовано конкретні види обставинабодій, якіможутьвважатисядисциплінарнимпроступкомадвоката. Щодо процесуального порядку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, зазначимо наступне. Згідно із ч. 1 ст. 36 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [4], право на звернення до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури із заявою (скаргою) щодо поведінки адвоката, яка може бути підставою для дисциплінарної відповідальності, має кожен, кому відомі факти такої поведінки.

Для ініціювання питання про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності необхідно здійснити наступні дії.

1. Визначити адресу робочого місця адвоката, яка зазначена в записі про цього адвоката в Єдиному реєстрі адвокатів України.

2. Скласти заяву (скаргу) на ім'я голови кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону, де знаходиться адреса робочого місця адвоката, у відповідності до Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність.

Зазначимо, що відповідно до п. 2 Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність, дисциплінарним провадженням визнається процедура розгляду письмової скарги, яка містить відомості про наявність у діях адвоката ознаки дисциплінарного проступку [5].

3. Відправити заяву (скаргу) до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

На підтвердження обставин, якими обґрунтовується заява (скарга), заявник (скаржник) надає докази, а в разі неможливості – зазначає докази, надання яких самостійно є неможливим, із обов'язковим зазначенням причин та прохання до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури про їх витребування.

Таким чином, дисциплінарна відповідальність адвоката – один із різновидів юридичної відповідальності, який застосовується до особи зі спеціальним статусом, процесуально втілюється за допомогою використання права особою, якій стало відомо про факти незаконної поведінки адвоката, на ініціювання питання про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Список використаної літератури:

1. Заборовський В. В. Дисциплінарна відповідальність адвоката: поняття та види. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 4. С. 101–104.
2. Волошина Л. О. Поняття та види юридичної відповідальності адвоката. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 2. С. 129-135.
3. Шлапко Т. В. Особливості дисциплінарної відповідальності адвоката. Вища юридична освіта: історичний досвід та перспективи розвитку: збірник тез учасників Регіонального круглого столу (м. Маріуполь, 22 лютого 2018 р.). Маріуполь: Донецький юридичний інститут ГУ НП в Донецькій області; Маріупольський центр первинної професійної підготовки «Академія поліції», 2018. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/68331/4/Shlapko_F_Nomyrovska.pdf (дата звернення 27.05.2022).
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 року. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2013. № 27. ст.282.
5. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність : затверджено Рішенням Ради адвокатів України 30.08.2014 № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr120871-14#Text> (дата звернення 27.05.2022).

Науковий керівник: доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кісліцина Ірина Олександрівна**